

МІЖНАРОДНІ КОМУНІКАЦІЇ У БЕЗПЕКОВОМУ ДИСКУРСІ ООН: НАЯВНІ Й ПОТЕНЦІЙНІ ВИКЛИКИ

Терещук В. І.

**кандидат політичних наук, доцент,
докторант кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили**

Вже в біполярний період проблематика міжнародної комунікації та в цілому інформаційного виміру розвитку людства знайшла відображення як у політичному дискурсі ООН та ЮНЕСКО, а в умовах постбіполярного світу цей акцент посилюється завдяки усвідомленню того, що розвиток комунікацій та ІКТ є елементом міжнародної безпеки, як з огляду на ключову роль доступу до інформації та знань як фундаменту сталого розвитку, так і з точки зору загроз, що несе у собі використання державними й недержавними акторами міжнародних відносин ІКТ та масових комунікацій, зокрема, як засобу дестабілізації міжнародної та регіональної систем безпеки. Зокрема, проблема інформаційної безпеки і вплив нових ІКТ на політичні та інші аспекти сучасних міжнародних відносин вже давно стала предметом дискусій і суперечок на рівні ключових акторів міжнародних відносин. Обговорення проблем, піднятих на конференції «Інформаційне співтовариство і розвиток», що відбулася в Мідранді (ПАР) 13–15 травня 1996 року, в результаті призвело до ухвалення у 1998 році на 53 сесії Генеральної Асамблеї ООН Резолюції № 53/70 «Досягнення у сфері інформатизації та телекомунікацій в контексті міжнародної безпеки», в якій вперше на такому високому рівні було визнано, що поширення та використання інформаційних технологій і засобів зачіпають інтереси всього міжнародного співтовариства, і було висловлено занепокоєння, що ці технології і засоби потенційно можуть бути використані в цілях, несумісних з завданнями забезпечення міжнародної стабільності і безпеки [1].

Надалі такі резолюції ухвалюватимуться ГА ООН щорічно, причому слід зазначити, що вже в наступному 1999 році в тексті резолюції № 54/49 з'явилося розширене тлумачення предмета заклопотаності, а саме додано, що інформаційні технології і засоби можуть негативно впливати на цілісність інфраструктури держав, порушуючи їхню безпеку стосовно як до цивільної, так і до військової сфер [2], тобто фактично було визнано наявність військової складової міжнародної інформаційної безпеки.

В останній на даний момент резолюції № 73/27 (2018 рік) констатовано, що «ІКТ є технологіями подвійного призначення, які можуть використовуватися як в законних, так і в зловмисних цілях»; «низка держав займається нарощуванням

потенціалу в сфері ІКТ для військових цілей, а використання ІКТ в майбутніх конфліктах стає все більш імовірним»; «деяким державам може знадобитися допомога в зв'язку з їхніми зусиллями щодо подолання розриву в рівні потенціалу в області безпеки при використанні ІКТ і самих ІКТ». Ситуація, що склалася у світовому медійному просторі в останні роки мала наслідком включення в цю резолюцію положень, якими стверджувалися «право і обов'язок держави боротися, в рамках своїх конституційних повноважень, проти поширення фальшивих або перекручених повідомлень, які можуть розглядатися як втручання у внутрішні справи інших держав або які завдають шкоди зміцненню миру, співробітництва і дружніх відносин між державами і націями», та підкреслювався «обов'язок держави утримуватися від будь-яких наклепницьких кампаній, образливої чи ворожої пропаганди з метою здійснення інтервенції або втручання у внутрішні справи інших держав». Варто також підкреслити, що резолюція наголошує на тому, що «держави несуть головну відповідальність за підтримання безпечного і мирного ІКТ-середовища, проте визначення механізмів участі, відповідно до обставин, приватного сектора, наукових кіл і організацій громадянського суспільства могли б сприяти підвищенню ефективності міжнародного співробітництва» [3], що засвідчує визнання на найвищому рівні необхідності залучення недержавних секторів до вирішення проблем в інформаційній сфері, а відтак — констатує дифузію управління в сучасних умовах. Крім того, виразні процеси комерціалізації медійної сфери, яка дедалі більшою мірою контролюється транскордонними медіа-компаніями, дозволяє говорити про нових — недержавних акторів — міжнародної інформаційної безпеки. В цьому контексті можна також дискутувати про те, наскільки успішними виявляться спроби ООН і світового співтовариства в цілому включити цих гравців у наявні підходи до підтримки міжнародної інформаційної безпеки, і чи не стане діяльність цих медійних компаній новим викликом, який потребуватиме пошуку нових підходів.

Список використаних джерел

1. Достижения в сфере информатизации и телекоммуникаций в контексте международной безопасности: Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН № 53/70. A/RES/53/70, 4 декабря 1998 года. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/53/70> (дата звернення: 1.11.2019)
2. Достижения в сфере информатизации и телекоммуникаций в контексте международной безопасности: Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН № 54/49. A/RES/54/49, 1 декабря 1999 года. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/54/49> (дата звернення: 1.11.2019)
3. Достижения в сфере информатизации и телекоммуникаций в контексте международной безопасности: Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН № 73/27. A/RES/73/27, 5 декабря 2018 года. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/73/27> (дата звернення: 1.11.2019)